

I Alf Henriksons sällskap

MEDLEMSTIDNING FÖR ALF HENRIKSON-SÄLLSKAPET

OKT · 2017/2

Hösten firas bäst med en krabba på bordet. Mums fillebabba, säger både Alf Henrikson och tecknaren Björn Berg i DN 8.10.1969.

Uti krabban

*Det är orätt att säga mums fillebabba
av den som har hjältarnas språk i sin makt.
Blott för det fall att vi äter krabba
är det helt på sin plats att detta blir sagt.*

H

Ny ordförande presenterar sig

Sällskapets nye ordförande Sven Unger får vi en bild av på sid. 2 och 5.

Thomas Qvarsebo, AH-pristagare

Skulptören som skapade Vägen genom A får årets Alf Henrikson-pris. Sid. 3.

Ny webbsida

Nu kommer Sällskapets uppdaterade webbplats, lättare att hitta i och med förmåner för dig som medlem! Sid. 4.

Erotiken i retoriken

Alfs verser om kärlek har intresserat Birgit Carlstén. Sid. 8.

Minnesord

Tre för Sällskapet betydelsefulla personer har lämnat oss, Tore Frängsmyr, Rolf Janson och Magdalena Ribbing. Sid. 11–13.

Besök Bildmakarna Berg!

Höstens evenemang blir ett besök i det nya Björn Berg-arkivet. Visning, vin, mingel och möjlighet att förvärva ett verk av konstnären! Sista sid.

I detta nummer :

Ordförandeord	2
Mörka Småland, vers	2
AH-priset till Thomas Qvarsebo	3
Ny hemsida	4
Nya i styrelsen	5–6
Sällskapsliv	
9 juli	7
Stockholmspromenad	7
Bokmässan	10
Erotiken i retoriken	8
Minnesord	11
Årets bok, nya verskort	14
Besök Bildmakarna Berg	16

Ord från ordföranden

Alf Henrikson-sällskapet hälsar sin nye ordförande Sven Unger välkommen! Han presenteras närmare på s. 5

*Ska Du överge Ditt sångarpatos
för äktenskapets matos?*

Frågan kan förefalla retorisk – åtminstone för en musikälskare, eller åtminstone en som älskar sin egen röst. Frågan var mitt näst första möte med Alf Henrikson. Jag var 16 år. Frågan var – lyckligtvis – inte ställd till mig utan till en olycklig flicka i operan Hoffmanns äventyr. Svensk text: Alf Henrikson.

Mitt första möte med Alf H var i realskolan. Historieläraren läste högt ur *Antikens historier*. Till och med busiga realskolegrabbar i nedre tonåren höll tyst. Ett vackert tecken på litterär kvalitet i det upplästa. Senare i livet har jag naturligtvis mött Alf Henriksons texter i en mängd olika sammanhang. Jag är glad och hedrad över det förtroende jag fått i och med mitt uppdrag i Alf Henrikson-sällskapet. Jag ser med entusiasm fram emot att i Sällskapets arbete få bidra till att sprida värmen i Alfs humor och ljuset i hans humanism.

Alf Henrikson ägnade hela sitt vuxna liv åt att skildra sin samtid. Det blev nu rätt mycket skildringar, ity att hans

samtid kom att bli tämligen omfattande. I dessa dagar känns det stundom som om han skildrade icke blott samtid, utan även framtid. I sina verser om Sverige, svenskar och främlingar ger han uttryck för en vidsynthet som är hugsvalande att ta del av idag. Vi spred sådana verser på Bokmässan i Göteborg. En av dem återges nedan.

I år var *bildning* ett tema på Bokmässan. Det är därför en särskild glädje att citera nyligen bortgångne Tore Frängsmyr från hans stora verk *Svensk idéhistoria - Bildning och vetenskap under tusen år*, där han ägnar nästan en hel sida åt Alf Henrikson: "Skall man välja en bildad och lärd person under efterkrigstiden, torde ingen vara lämpligare än Alf Henrikson."

Alf Henrikson hade också den sanne humanistens glädje i att dela med sig av sin lärdom. Och han gjorde det med glimten i ögat. Men även en folkbildare med ljust sinne kan tillåtas att någon gång undslippa sig en uppgiven suck. Som i dikten "Idealisten" från år 1972:

*Mina dagar var glada och goda
och min framtid låg ljus för min blick.
Aldrig hade jag kunnat förmoda
att det skulle ha gått som det gick.
Det blev mörker istället för ljus.
Det blev bingo i Folkets hus.*

Hur det än är numera med ljussättningen i Folkets hus: i Alf Henriksons texter lyser fortfarande humanismens klara och värmande låga. För ett folk som skall vandra, om än inte nödvändigtvis i dödsskuggans dal, så dock i höstligt och vintrigt mörker, är detta sannerligen en tröst.

Sven Unger
Ordförande

Mörka Småland

*Ett svarthårigt folk smög omkring i skogen
när ljushyllta främlingar strömmade in.
Dessa medförde hästen, harven och plogen
och satte upp gårdsgård kring odlingen sin.
Och de mörka familjerna stod väl och blängde
på de nykomna ilsket och lidelsefullt.
Halmskallar! sa de om håret som hängde
i tovor på deras huvudskult.*

*Men ett umgänge måtte ha ordnats med åren
ty Småland är fullt av brunetter alltjämt.
Då och då bland blondinerna framträder spåren
av forntida kärlekar klart och bestämt.
Och vi som ibland är cendré till aspekten
och aldrig bekymras av härkomsten vår
har massor med mörka personer i släkten
såväl som personer med lingult hår.*

Rim & reson, 1995

"för att han i skulpturens form med humor och blick för det karaktäristiska har givit gestalt åt en rad svenska diktare"

Thomas Qvarsebo – skulptör och pristagare

Alf Henrikson-priset 2017 har tilldelats Thomas Qvarsebo, "mannen bakom Alf".

Ingen Alf Henrikson-vän är väl vid det här laget obekant med skulpturen *Vägen genom A*.

En äldre Alf Henrikson, karaktäristiskt framåtlutad och lika karaktäristiskt på väg framåt för att passera genom det A som alluderar både på Alf och på titeln på den omtyckta ungdomsboken *Vägen genom A*. Man behöver inte ens ha besökt Esplanaden i Huskvarna för att veta hur konstverket i brunrostigt corténstål tar sig ut, det har återgivits många gånger i detta blad – och naturligtvis återger vi det en gång till.

Men Thomas Qvarsebo har återskapat flera svenska författare än så. På Stora torget i Karlstad steppar Nils Ferlin på ett bord med en pilsnerflaska. I Carolinabacken i Uppsala står sångarparet Glunten och Magistern. I Söderhamn träder ärkebiskopen Nathan Söderblom med psalmbok ut genom en gotisk portal.

Alf Henrikson som själv valde mottagare av sitt pris i "det litterära hant-

verkets tjänst" såg till att många olika sådana hantverkare belönades, inte bara skribenter av skilda slag utan även sångare, tecknare, bokbindare och grafiska formgivare. Han hade utan tvivel gärna lagt en skulptör till listan.

Nu har prisjuryn gjort det, med motiveringen **"för att han i skulpturens form med humor och blick för det karaktäristiska har givit gestalt åt en rad svenska diktare"**.

Humorn och blicken för det särpräglade går igen även i Thomas Qvarsebos skulpturer av Olof Palme, Lennart Hyland, Greta Garbo, Nacka Skoglund och varmkorvgubben Korv-Ingvar – som står utanför Svensk Filmindustri's gamla lokaler i Sundbyberg.

Priset på 15 000 kronor delades ut på Alf Henrikson-dagen den 9 juli i Huskvarna, vid själva skulpturen, sålunda under Alfs egna ögon. Därmed rapporterar prisutdelaren, Sällskapet's nya ordförande Sven Unger på s. 7.

Konstnären Thomas Qvarsebo t.h. tar ur ordföranden Sven Ungers hand emot sitt Alf Henrikson-pris. Diplomens inre ram har påpassligt samma rostbruna nyans som skulpturen av Alf i corténstål.

Den omdömesgilla juryn har bestått av Catharina Grünbaum, Jonas Hallberg, Sven Unger, Odd Zschiedrich och Christer Åsberg.

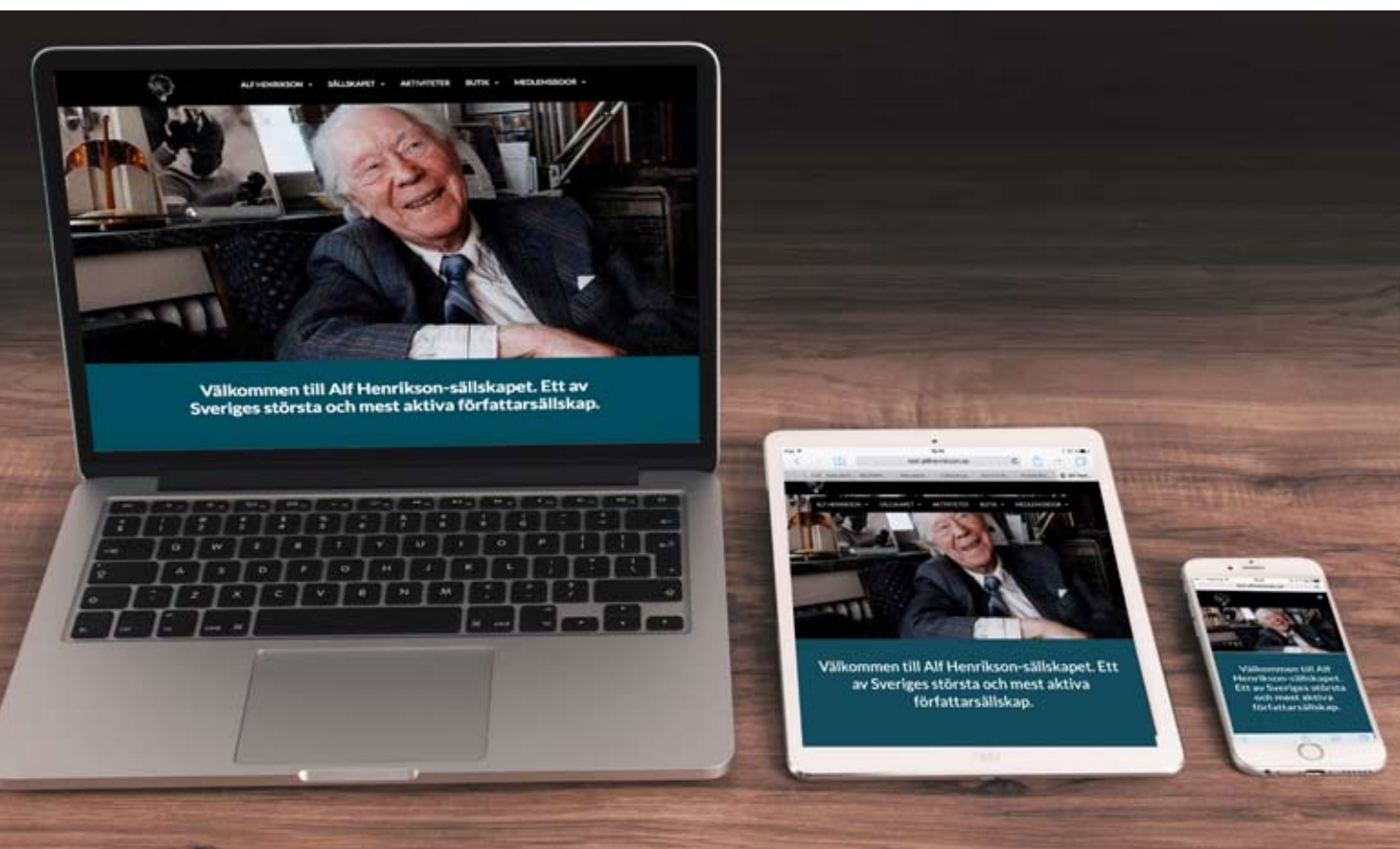
Om hur Thomas Qvarsebo kom på idén att låta Alf gå genom ett A – liksom om hans väg till konsten – kan man läsa i Medlemstidningen 3–4 /2016, där Björn Barlach gör ett besök hos konstnären i hans ateljé på Långholmen i Stockholm.

Sällskapet hoppas nu att kunna låta medlemmarna möta Mannen bakom Alf även i egen person, vid årsmötet i mars 2018. Och kör ni E 4:an söderut mot Jönköping, gör för all del en liten avstickare in till Huskvarna helt intill och besök Alf där han vandrar genom A på Esplanaden!

Catharina Grünbaum

Nu lanserar vi vår nya hemsida!

Inom kort ersätts den tidigare webbplatsen (hemsidan) med en ny, mer lättillgänglig och överskådlig. Här hittar du aktuellt material från den gamla webbplatsen, och här får du dessutom tillgång till det stora arkivet med versklipp.

Nyheter, aktiviteter, böcker och vers-kort att köpa, tidigare medlemstidningar, fakta om Alf Henrikson förstås och förteckningar över hans böcker och mycket mera finns på den nya webbplatsen med samma adress alfhenrikson.se.

Versarkivet, där man kan leta upp en vers med hjälp av något ord ur första raden eller versnamnet, blir nu förbehållet dig som medlem. Genom det får du också en extra bonus: klipp från det omfattande Tidningsarkivet.

Och det vill inte säga lite! Här kan du hitta drygt 5 000 inskannade dagsverser från 1950-talet och framåt, merparten från Dagens Nyheter, många med illustrationer av i första hand Björn Berg, men också av Hasse Erikson och andra.

Nytt är också att vi varje vecka lägger ut en ny dagsvers på första sidan.

På förstasidan, som visas här intill finns det ett antal klickbara ingångar som visar vad webbplatsen innehåller.

Under **ALF HENRIKSON** ligger först

en kort biografi, sedan *Självporträtt*, Alf Henrikson berättar om sig själv. Här finns också hans bibliografi *Egna texter* och hans bidrag i antologier och liknande, *I andras verk*.

Under **SÄLLSKAPET** kommer först en presentation av Sällskapet och dess historia. Därefter underavdelningarna *Kontakt och styrelse* och *Alf Henrikson-priset*: presentationer av alla mottagare av Alf Henrikson-priset liksom berättelsen om hur priset kom till.

NYA I STYRELSEN

Detta år har Sällskapet fått inte mindre än fyra nya styrelseledamöter. De presenteras här och på nästa sida. Vi hälsar dem varmt välkomna!

Sven Unger
Ordförande

Här finns också *Versarkivet*, med nästan 13 000 förstarader och drygt 5 000 klipp från Tidningsarkivet.

AKTIVITETER visar Sällskapets kommande evenemang, liksom tidigare, genomförda. (Så att man ser vad Sällskapet haft för sig.)

BUTIKEN erbjuder böcker och våra populära verskort. Här kan du beställa!

MEDLEMSSIDOR. Här loggar du in med ditt nuvarande lösenord. Blir du ny medlem får du anvisningar om hur det går till. Här kan du också göra adressändringar och se när det är dags för nästa betalning av medlemsavgiften.

Medlemstidningen – här finns alla nummer från och med 2012.

Här finns också ingång till *Versarkivet*.

Själva Tidningsarkivet kommer också att läggas upp för direkta sökningar.

Visst material från den gamla webbplatsen är delvis inaktuellt och behöver uppdateras. Det kommer att läggas in allteftersom.

Den nya webbplatsen är upplagd så att du snabbt kommer att kunna orientera dig och hitta vad du söker. (Genom att klicka på vinjetten med Alfs huvud kommer du alltid tillbaka till startsidan.) Du kan gå in även från din mobil eller surfplatta. Du kommer också snart att hitta oss på Facebook.

Välkomna till vår nya webbplats!

Anita Tenling, Tina Öfwerberg

(som tackar Mats Djärf på företaget Webbplatsen för mycket och tåligt arbete.)

Om Sven Unger ombetts att presentera sig själv hade han säkert avböjt med hänvisning till sin blyghet. Hade han övervunnit sin blyghet hade han kanske svarat ungefär så här:

”Sven Unger är – som så många andra i sin generation – född år 1947. Han avlade jur. kand.-examen i Lund 1972. Hans examensarbete var vävt av både litterära och juridiska trådar: det handlade om ärekränkning i litteraturen. Han är sedan 1970-talet verksam som advokat på en affärsjuridisk byrå i Stockholm.

Sven Unger har varit ordförande i Advokatsamfundet, i Stiftelsen Solstickan och i Stiftelsen Stockholms Sjukhem. Han har varit vice ordförande i Stockholms Handelskammare, ledamot av Pressens Opinionsnämnd och preses i sällskapet Bellmans Minne. Han har utgivit bl. a. följande böcker:

Det uppochnedvända timglaset. Uppsatser i spridda – somliga mycket spridda – ämnen, däribland dikt och ära, språkfel och fel språk, protokollskrivandets ädla hantverk, middags-sällskapet som enkelt bolag, odling av viltflor ...

Inga ord efter mig: små, små utsnitt ur svenska språkets öden och äventyr.

Ordet är fritt – mycket fritt: korta iakttagelser om spridda skiften i livet. I denna bok finns ingen risk att läsaren ska trassla in sig i någon röd tråd.

Ord i bild. – Från abrakadabra till övertoner (2017). En bok om bildspråk: bakgrund och betydelser. Besvarar t.ex. frågan varför min cykel försvinner bara därför att någon lägger rabarber på den. Eller varför marinblått kan vara det nya svarta eller varför du borde ana att ugglor i mossen inte är ugglor. Typ.”

NYA I STYRELSEN forts ...**Klara Wessman****Sekreterare**

”Jag har sedan barndomen varit en läslus och är ständigt på jakt efter nya läsupplevelser. När jag blev tillfrågad om jag var intresserad av att engagera mig i styrelsearbetet för Alf Henrikson-sällskapet tyckte jag att det lät väldigt spännande, och efter att ha fått vara en del av Sällskapets entusiasmerande styrelse i drygt ett halvår är jag väldigt glad att jag tackade ja till denna möjlighet.

Till professionen är jag jurist och anställd på en affärsjuridisk advokatbyrå i Stockholm. Jag har också arbetat som universitetsadjunkt och undervisat i associationsrätt på juristprogrammet vid Uppsala universitet.

Jag hoppas kunna bidra till en förnyring av läsekretsen och till att hitta nya plattformar för att sprida Alfs fantastiska verk. Förhoppningsvis kommer ni inom en nära framtid kunna ta del av Alfs verser och Sällskapets aktiviteter via Facebook. Vi ses där!”

Gustav Wiklander**Skattmästare**

”Säljpitchen gick rakt på sak: ’Styrelsen är ett fenomenalt gäng: en samling riktiga historieberättare som gör varje möte minnesvärt och vars mejlkorrespondens bäst liknas vid ren lyrik.’ Jag sa att jag skulle tänka på saken, men var förstås redan såld.

Utbildad jurist arbetar jag till vardags på en affärsjuridisk advokatbyrå i Stockholm. Jag har med tiden kommit att bli inriktad på bank- och finansjuridik och trivs därför med både ord och siffror, gärna i kombination.

Tidigare erfarenheter inkluderar chefredaktörskap för tidskriften Juridisk Publikation och medgrundande av organisationen Institutet för Juridik och Internet.

Tacksam över att få vara en del av detta sällskap ser jag med tillförsikt fram emot att bistå i arbetet att bevara och sprida Alf Henriksons litterära gärning – inte minst gentemot min egen generation.”

Sedan årsmötet 2017 har Ronny Hellström på egen begäran lämnat styrelsen och uppdraget som skattmästare. Till ny skattmästare har styrelsen utsett Gustav Wiklander, som också adjungerats till styrelsen.

Leif A Jansson**”Vår man i Huskvarna”**

”Ska ett vattenfall evigt få plaska och skvätta utan att vi har nån nytta av detta?”

frågar sig Ludde i Alf Henriksons historiska spel Bara tusen korta år, om Sverige ur Huskvarnas perspektiv.

Den repliken är för evigt ett minne för mig som klarinettist i den lilla ensemble som ackompanjerade föreställningen. Den gavs 76 gånger i Huskvarna Folkets park under somrarna 1994–1998. Det blev finalen i mitt professionella musicerande, som började på Storan i Göteborg 30 år tidigare.

Däremellan har jag arbetat som dirigent i många länder, som producent på Rikskonserter och senare under tretton år som musikrecensent i Jönköpings-Posten. Jag var också med och arrangerade årets 9 juli-firande och har redan planer för nästa.”

SÄLLSKAPSLIV

En dag att fira

Alf Henrikson-dagen den 9 juli firades med musik och sång, högläsning, blom-
mor och prisutdelning. Det blev Huskvarna-debut för Sällskapets nye ordfö-
rande Sven Unger. Rapporten nedan bygger på hans redogörelse för dagen.

Efter en lunch i Slottsvillan från 1896, med ett drygt trettiotal deltagare, och efter att Norrahammars Mässingssextett hade eldat sinnen, hälsade Alf Henrikson-sällskapets ordförande en tämligen månghövdad skara (ca 75 personer) välkommen till firandet på Alf Henriksons plats på Esplanaden. I strålende solsken. Årets Alf Henrikson-pristagare Thomas Qvarsebo fick intill sin egen Alf Henrikson-skulptur Vägen genom A från 1998 ta emot diplom och prissumma (15 000 kronor) och påminnes samtidigt om att finare än de flyktiga pengarna är ändå äran: varaktigare än koppar. (Hans skulptur är utförd i väl lika varaktigt corténstål.)

Härefter bjöds på högläsning ur årets då ännu otryckta medlemsbok *Sagor*. Åtta stafettläsande personer förärades i tur och ordning en röd ros, vilka alla traditionsenligt sedan hängdes om hal-
sen på Alf.

Efter någon timme tågades det vidare till Huskvarna Teater, där *Birgit Carlstén*

och *Salongsensemblen* bjöd på en lysande föreställning: häftigt tempo och ett härligt humör, besvarat med entusiasm från den talrika publiken. I foajén stod Gil Dahlström, tidigare styrelseledamoten Anita Sandahl och vår nya sekreterare Klara Wessman för försäljning av böcker och verskort.

Dagens program hade producerats av ortens nöjespappa Gunnar Andersson och Sällskapets nya styrelseledamot musikern Leif A. Jansson. De tidigare 9-juli-generalerna Thomas Ahlebro och Dan Ekström var dessvärre inte tillstades och kunde därför inte vederbörligen avtackas. Sällskapet kunde däremot glädjas över att Alfs syster Gerd Sjögren (nu 99) liksom hennes son Åke och Alfs svärdotter Ingrid Weck deltog under hela eftermiddagen.

Ännu i skymningen lyste rosorna på Alf genom den vänliga grönskans rika dräkt på Esplanaden.

Från Slottet till Rosenbad ledde Agneta Lundström vandrigen med Alfs verser som vägvisare. Foto: Rolf Carstens

Vandring på versfötter

Söndagen den 20 augusti klockan 12.00 samlades en litteraturläskande och vandringsberedd skara på toppen av Lejonbacken, Stockholms slott. Strömmens solbetränkta vågor glittrade ikapp med ögonen hos de förväntansfulla deltagarna i den litterära vandring som Alf Henrikson-sällskapets tidigare ordförande Agneta Lundström traditionsenligt startade från Lejonbacken.

Efter några inledande ord om Livrustkammaren och Drottning Agnetas riddare och annat som inom Kungaborgen sig tilldragit haver, förde Agneta oss över Norrbro, sakkunnigt reciterande sådana Alf Henrikson-verser som hade anknytning till några av de platser och byggnader som låg inom om inte räck- så dock synhåll. Vandringen avslutades utanför Maktens högborg Rosenbad, under strängt överseende från regeringskansliets portvakter, med verser om Rosenbad och Klara-kvarteren. Vi tackar Agneta för ännu en mycket uppskattad litterär vandring, till uppbyggelse av både kunskap och kondition.

Sven Unger, medvandrare

Alfs syster Gerd Sjögren uppvaktar sin bror på 112-årsdagen. Foto: Ingrid Weck.

EROTIKEN I RETORIKEN

- ELLER FRÅNVARON AV DENSAMMA

Med dikter om kärleken från antiken till i dag var den beläste Alf Henrikson väl bekant. Men hur förhåller han sig själv till ämnet? Birgit Carlstén har gjort några nedslag i hans verser.

av Birgit Carlstén

Jag kom på rubriken först, slagfärdig och ordlekande tyckte jag, förhoppningsvis också publikdragande. Medge att den kittlar aldrig så lite eller hur?

Sedan kommer frågan: Har Alf Henrikson i allt sitt vetande också vidrört detta för många känsliga ämne?

Nja, riktiga pärlor är inte så ofta förekommande. Jag har plöjt alla fyra delarna av hans Samlade dikter, ytterligare ett antal DN-verser och mer därtill, fick leta rejält och så, jo, jag fann några korn, några poetiska, något lite lagom ekivokt.

I den mån Alf Henrikson i dikt utgöt några passionerade känslor för en enskild person återfinns det inte i hans publicerade verk – utom möjligtvis i ungdomsdiktningen, "skolpojksvers", som han själv kallade den. Och kanske med ett undantag: "Tempo di valse", den enda förbehållslösa kärleksförklaringen jag har kunnat hitta:

*Älskade, älskade, var går din gång?
Ditt namn är en sång, ditt namn är en
sång –*

*Ditt namn är susen i träden
och stormens brus.
Ditt namn viskar vinden i säden
i solens ljus.
Havets böljande vatten
som söker hamn
och regnet som rasslar om natten
de viskar ditt namn.*

Anacka 1980

Om det är tal om andras kärlek går det tydligen lättare. Och så är ju det historiska perspektivet för Alf Henrikson så mycket närmare:

*Plutarchos författade föga om sex
fast han skrev för den breda publiken.
"Alla kvinnor blir sköna när ljuset släcks",
förklarade han för antiken.*

Aftonkvist 1966

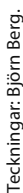
Visst höjer han ofta kärlekens lov i största allmänhet, som en del av det som gör livet ljust och mänskligt. "Kärleken ger vårt liv behag" sjunger Papageno och Pamina i hans översättning av *Trollflöjten*: "Av kärlek lindras alla plågor och kärlek genomtränger allt", / "Naturen fylls av

Om våren

*Om våren när koltrastens sång ljud klar
och skatorna byggde bon
såg jag ett älskande människopar
på Hässleholms station.
De borde ryckts hän till en palmö
allt genom Amors försorg,
men den ene skulle till Malmö
och den andra till Helsingborg.*

DN 28.3.1974

Från gruppsexets glada dagar, DN 23.8.1972.

*Eros
ser oss
när vi svinar ner oss.*

kärlekslåg, i kärlek tar allt liv gestalt.” Så när han sedan själv kallar en dagsvers ”Kärlekens lov” studsar vi när vi kommer till slutrimmet – rätt oväntat hos Alf Henrikson:

Kärleken, den är poesi.
Maten är bara prosa.
På maten lever och arbetar vi
Men kärleken, den är en melodi
ur djupet av vår trosa.

Tittut 1992

uppmärksammas i olika dagsverser för att de sminkar sig fel, klär sig illa, tuggar tuggummi eller är hjul- respektive kobenta:

Den promenerande korrekturläsaren
Två flickor i kortkort gick på Norrbrö
i en aura av älskog och sex.
Den enas ben såg ut som O
den andras var som X.
Den läsningen skänkte mig ingen ro.
Den gjorde mig helt perplex.

många (bland andra Søren Kierkegaard). Den klädsamma självkritiken uteblev här, men den finns ändå i en vers i hans engelska *Rhymes* (1962), själva versen från 1949, då han själv var 44 år gammal:

On the March of Time

*Alas! I happened to behold
the sweet love of my youth.
I found her silly, plump and old
but did not speak the truth.*

När det kommer till det mer näraliggande tycks han se kärlek och erotik som något som snarare angår andra. Och tonen är emellanåt mer raljant än empatisk. Att hjärtat nästan kan sönderslitas hos två unga älskande som ska skiljas åt blir road iakttagelse, som i "Om våren" här intill.

Ett signum för Alf Henriksons vers är sakligheten med en liten knorr. Så även i verserna om kärlek. Kanske finns en viss blyghet inblandad, eller en viss kvinnosyn som i alla fall jag i en del fall kan känna ett visst obehag inför. Unga flickor

Återseendets förvåning över att tiden gått delar väl Alf med många. Med få ord beskriver han hur spegeln från ungdomen spricker från kant till kant:

*Jag mötte en omfångsrik gammal bekant,
en flicka som aldrig blev min.
Hon påminde mig om min ungdom
men inte om sin.*

Snickarglädje 1974

Erfarenheten av mötet med en knappt igenkännbar före detta delar väl Alf med

*Most melancholic have I been
forever after that.
She must have seen, she must
that I am bald and fat.*

Henrikson är inte så lite klurig när han får in kärlekens uppkomst och handfasta fortsättning mitt in i språkläran och grammatiken. Förälskelse och älskog får en helt ny dimension, och ändå finns det förförande undertoner med:

Bokmässan under protest

Anita Tenling visar Sällskapets hållning.

Årets bokmässan i Göteborg kom givetvis att präglas av den högerextrema tidningen Nya Tidens närvaro och av nazisternas demonstrationståg som gjorde Bokmässan till en belägrad byggnad under lördagen – under eftermiddagen kom man varken ut eller in.

Två strategier stod till buds för utställare och medverkande: avstå i protest, vilket 200 författare och ett antal förlag gjorde, eller infinna sig under mottot "De ska inte få kapa vår bokmässan!"

Alf Henrikson-sällskapet valde den senare. Och även om upprördheten över

sakernas tillstånd och avskyn mot extremismen präglade mycket av verksamheten dominerade ändå samtalen om böcker och författarskap och skrivande och bildning – ett av ämnena för året.

Sällskapet hade sin monter på den vanliga hörnplatsen vid De litterära sällskapens scen.

På den uppträdde vår nya ordförande Sven Unger och talade om Alf Henriksons humanistiska hållning och belyste den med ett antal dagsverser där Alf vänder sig mot storvulen och okunnig patriotism och främlingsfientlighet.

Sällskapet har tryckt upp sex nya verskort med teckning av Björn Berg. Ett av dem är "En naken främling", den som handlar om den gapande "patrioten" som kräver Sverige åt svenskarna och som slutar "Han har glömt att han själv var en naken främling som inte kunde språket". Det delades ut gratis.

Årets medlemsbok *Sagor* låg rykande färsk från tryckeriet och presenterades av Catharina Grünbaum. Birgit Carlstén läste Henriksons kärleksdikter av olika karaktär under rubriken *Erotiken i retoriken*.

Och trots lördagens glesa skara av besökare fick vi inte mindre än ett tjugotal nya medlemmar! Vi hälsar er varmt välkomna!

Catharina Grünbaum

Grammatik

Singularis tredje person maskulinum nominativ mötte en flicka på Djurgårdsbron en kväll i sitt unga liv.

Flickan brast ut i en interjektion, en imperativ och ett possessiv, så att maskulinum nominativ böjdes till genitiv.

Därpå grep de en kopulativ konjunktion och vandrade dädan som man och viv, två superlativt reciproka hjon i presens indikativ.

Aftonkvist 1966

Vackrast skriver Alf Henrikson när han är hövisk. Sitt botaniska intresse utnyttjar han för att kanske locka till ett kärleksmöte. Det blir lyriskt så det förslår:

Inbjudan

*Besök mig i min örtagård Miranda.
Där blommar anemoner utan tal.
Platanens skugga faller mjuk och sval
på markens gräs och florans mångahanda.*

*Det klättrar kaprifol på min veranda
och svalan flyger högt och göken gal.
Den tysta snäckan slumrar i sitt skal.
Den blå lavendeln avger milt sin anda.*

*Försiktigt kryper smultronplantans reva
på fuktig mylla med sin unga planta.
Sju humlor tar ett fruktträd i sin vård.*

*Ett gott behag gör livet värt att leva.
Lär känna mina vänner och bekanta!
Träd in, Miranda, i min örtagård.*

Tittut 1992

Vem skulle inte tacka ja till en sådan inbjudan?

Artikeln är en bearbetad version av ett anförande vid årets bokmässan i Göteborg.

■

Tore Frängsmyr till minne

Alf Henrikson-sällskapets ordförande 2003–2006, Tore Frängsmyr, har avlidit 79 år gammal.

När Tore Frängsmyr efter vissa oroligheter i Alf Henrikson-sällskapets ledning åtog sig ordförandeskapet kände vi oss i lika mån glada och hedrade. Tore var känd och respekterad som professor i vetenskapshistoria i Uppsala, initiativtagare till och redaktör för den tvärvetenskapliga tidskriften *Tvärnsnitt* och författare till storverket *Svensk idéhistoria* (2000), liksom till otaliga skrifter och artiklar. Han var ledamot av en rad akademier och lärda sällskap.

Föra sig i dessa högsta akademiska kretsar kunde denna norrlänning från en stubbotan rot också. Alla har vi genom en rad år i tv sett honom överrätta Nobelpriset till majestätets händer vid utdelningen i Konserthuset.

Och bäst av allt för vårt sällskap: han hade känt och arbetat ihop med Alf i mer än trettio år.

Båda lika tvärvetenskapligt nyfikna och vetgiriga, med humorn som följeslagare. Alf hade kontaktat Tore om hans idéhistoriska avhandling *Geologi och skapelsetro*, och där fann de varandra. Så småningom skulle Tore och bokförläggaren Kjell Peterson uppvakta den bästa av kulturministrar Bengt Göransson om att förse Alf med professors namn; utnämningen kom tämligen omgående 1987.

Tre goda år fick Sällskapet under To-

res kunniga, inspirerande och trivsamma ledning. När det drog ihop sig till Linné-jubileum år 2007 blev han dock så till den grad tagen i anspråk (1700-talets vetenskapshistoria var hans huvudintresse) att han nödgades avsäga sig ordförandeskapet. Men han fortsatte, starkt engagerad, under ytterligare några år i juryn för Alf Henrikson-priset, och vi fick under hans tid

möta pristagarna Jan Berglin, Susanne Rydén, Marianne Söderberg, Fredrik Sjöberg, Robert Sund, Lars Huldén och Sissela Kyle. Det var högt i tak.

”Alf Henrikson är nog den lärdaste person jag träffat. Och jag har träffat många”, skrev Tore Frängsmyr i medlemstidningen när han tillträdde som ordförande. Han hade hyllat Alf genom att ägna honom en sida i *Svensk idéhistoria*. För övrigt var hans egen lärdom lika hisnande, och liksom Alf förmedlade han den utan akademisk uppblåsthet och krångel. Och hans ambitioner som

Foto: Folke Hellberg

ordförande, att samla, utge och aktualisera Alf Henriksons kvarlåtenskap liksom att fortsätta Alfs arbete med att göra historien, språket och litteraturen lustfyllda, de är de huvudlinjer efter vilka Sällskapet arbetar.

Vi tackar Tore Frängsmyr för vad han betytt för forskning i och popularisering av vår vetenskapshistoria i allmänhet och för Alf Henrikson-sällskapet i synnerhet, både som ordförande och som en person att mycket hålla av.

Catharina Grünbaum

Humor

Om Alf Henriksons humor som livshållning skrev Tore Frängsmyr en gång i medlemstidningen, där han återgav denna vers ur samlingen *Underfund*:

*Humorn förvandlar det stora till smått.
Stackare den som av ödet har fått
densamma på sin lott!
Han når aldrig den tro som så många har nått,
han blir aldrig säker på vad som är gott.
Han blir ingen apostel av nämnvärda mått.
Han står vid sidan blott.*

”Det är den skeptiske betraktaren som talar”, skriver Tore Frängsmyr. ”I den rollen kände Alf Henrikson igen sig. Han var varken evangelist eller partigångare, han trodde inte på något absolut sant eller gott. Men han hade en stark känsla för vad som var klokt och rättvist och allmänt vettigt. Han var en vardagsfilosof som trodde på förnuftet.”

Det var en roll som även Tore Frängsmyr kunde känna igen sig i.

Magdalena Ribbing till minne

Magdalena Ribbing, styrelseledamot vid Alf Henrikson-sällskapets tillblivelse, har avlidit 77 år gammal.

Magdalena Ribbing rycktes bort, som nu många vet, i en fallolycka i slutet av september. Hon var hela landets orakel i etikettsfrågor men långt mer en mentalhygienisk nödvändighet i fråga om synpunkter på umgänget människor emellan.

Vad färre vet var att hon som reporter på Dagens Nyheter och inte minst som Namn och Nytt-redaktör stod i vänskaplig kontakt med Alf Henrikson så länge han levde. Om det har hon läsvärt och välformulerat – vad annat – berättat i Sällskapets skrift *Möten med Alf Henrikson* (1997).

Hon var med från början i Alf Henrikson-sällskapets styrelse men såg till att jag blev hennes efterträdare som tidningens representant när hon till min saknad lämnade vår gemensamma arbetsplats; jag var tidningens språkvårdare. Vi hade otaliga längre och kortare, alltid inspirerande samtal på Namn och Nytt-redaktionen. Hon var klok, rolig, vänlig – och vass.

Vi lyckades också båda tillsammans – fast det nog var Magdalenas auktoritet som mest tog skruv – avlocka DN-ledningen 100 000 kronor att utspridda på fem år delas ut som Alf Henrikson-priset, som därmed kunde återupptas från och med år 2000. Hon satt också med i den första prisjuryn.

Vi är i dag många som av många skäl saknar Magdalena Ribbing.

Catharina Grünbaum

Foto: Elisabeth Ohlson Wallin

Om att umgås som folk

Magdalena Ribbings grundsyn på mänskligt uppträdande har epigrammatiskt uttryckts av Alf Henrikson i en dagsvers som från början hade titeln "Rena nyttan" men senare fick rubriken "Hövlighet".

*Hövlighet kostar ingenting och ger anseelig vinst ändå.
Det kan inte de dumma begripa, det kan bara de kloka förstå.
Det är den räntablaste färdighet som de stora kan lära de små.*

Anacka 1980

Rolf Janson till minne

Rolf Janson, Bokförlaget Bra Böckers grundare – och instiftare av Alf Henrikson-priset – avled i somras i en ålder av 91 år.

Rolf Janson startade sitt bokförlag år 1965 och försåg under sin förläggartid svenska folket med omfattande läsning, inte minst i form av bokserier: Bra Böckers Lexikon, läkarlexikon, nöjeslexikon, filmlexikon och världshistoria. Därtill kom konstböcker, deckare, lyrik och annat, allt krönt med utgivningen av den prestigefyllda Nationalencyklopedin.

Rolf Janson drev sitt förlag med stor entusiasm och lika stor generositet, han skapade den goda "Bra Böcker-andan", var alltid mån om sin personal (införde från början 35 timmars arbetsvecka), och var en visionär som ständigt bar på nya idéer – och ville se dem genomförda. Med sitt lugna väsen och sympatiska utstrålning vann han en stor vänkrets. På förlagets parkeringsplats blänkte ofta en ny "Rolf-bil" – snabba tuffa bilar var högt favoriserade – liksom det goda bordets håvor där han snabbt från oxfilén försjönk i dessertlistans lockelser.

Till de många författare som via förlagshuset i Höganäs nådde en allt större läsekrets (bl.a. Isaac Singer, Norman Mailer och Saul Bellow) kom också Alf Henrikson att höra. Bekantskapen inleddes i slutet av 1960-talet då Rolf Janson i radio hört Alf berätta om bokens betydelse och bad att få publicera berättelsen i sitt förlags medlemstidning. Det gick förstås bra och något senare överlämnade Alf Henrikson ett manuskript och frågade om Rolf ville ge ut det. Det ville han. Boken kom ut 1973, det var den gudomliga historien om *Asken Yggdrasil*.

Genom åren fann åtskilliga Alf-manuskript vägen till Bra Böcker, t.ex. de historiska verken *Alla Tider*, *Ända från Vendelkråka*, *Allt ifrån Roms grundläggning*, liksom *Ett hus i Spanien*, *Ekot av ett skott* och den omfattande uppslagsboken *A-Ö*.

Två hängivna bokmän hade funnit varandra, och bekantskapen övergick i personlig vänskap och uppskattning. När Alf Henrikson begick sin 75-årsdag

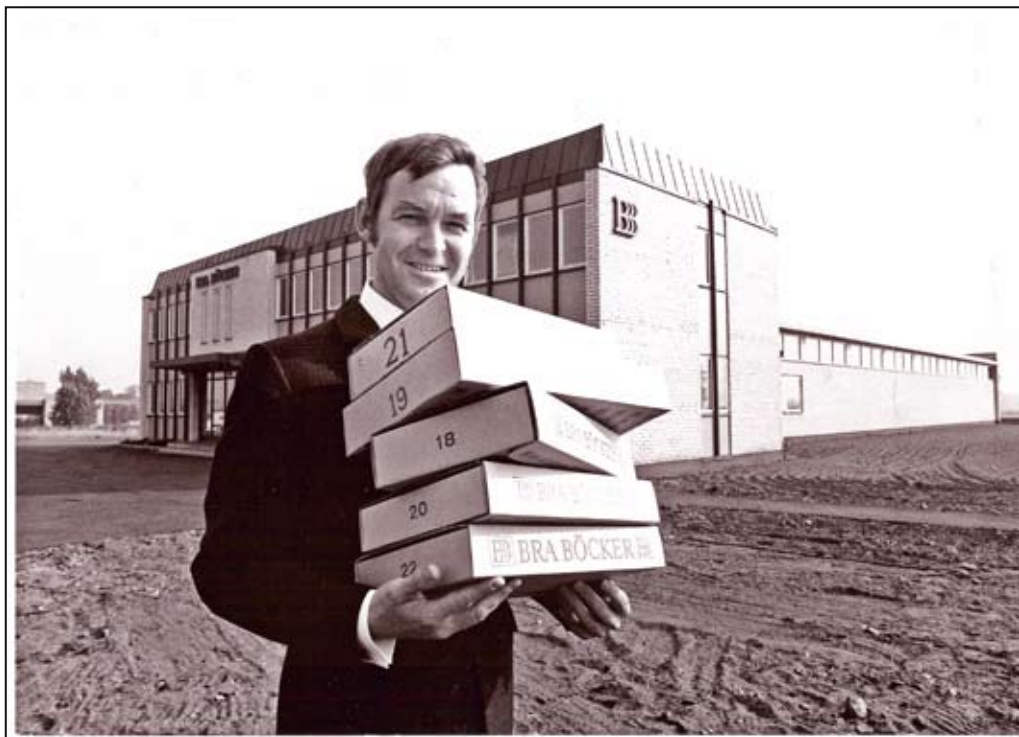

Foto: Lars Hansare

infann sig Rolf Janson med en högt skattad gåva: under återstoden av sin levnad skulle Alf på sin födelsedag 9 juli få utse en värdig mottagare av den penningssumma som Rolf nu förärade honom och som alltsedan dess bär namnet Alf Henrikson-priset. Den som först fick det var sinologen Göran Malmqvist. Alf gav det så småningom också till den nu pensionerade givaren, "väsällast av alla f.d. bokförläggare".

När Alf Henrikson-priset återupptogs år 2000 satt Rolf Janson en period i dess jury.

Rolf Janson förblev livet ut en stor vän av såväl Alf Henrikson som av Alf Henrikson-sällskapet, som han genom åren stöttade på flera sätt.

Gil Dahlström

Bra Böckers spritt nya förlagshus i Höganäs stod klart 1967. Förlagets grundare Rolf Janson visar hemligheten bakom framgången: färdiga paket med kvalitetsböcker till lågt pris.

SAGOR – årets medlemsbok

Möt Alf Henrikson på hans allra bästa berättarhumör!
Här finns historier för alla åldrar.

Fantasi, lekfullhet, stilparodi, absurditet och poesi – Alf har verkligen roat sig.

Här deltar vi i jakten på tonen Fiss, som rymt ur en bastuba, här möter vi en sparv som kläckts i en burk med äggpulver och som kan trolle. Här vrickar vi våra tungor på toffelmakare och våffelbakare och vi sjunger om allt som en liten mops kan proppa i sig. Och sist bevittnar vi ett vemodigt möte mellan H.C. Andersen och Jenny Lind.

Sagor är ett urval ur den sedan årtionden utsålda *Sagor för stora och små*. För att berättelserna i dag ska förstås i sitt sammanhang har de försetts med kommentarer av Catharina Grünbaum.

Pris 130 kronor. Porto tillkommer.

Beställ från info@alfhenrikson.se.

En Alf-bok i julklapp!

Fortfarande kan man beställa en del av Sällskapets tidigare utgivning.
Beställ från info@alfhenrikson.se. Porto tillkommer.

Skansenresan. Text Alf Henrikson, färgillustrationer Björn Berg. 120 kr.

Om allt möjligt. Kåserier och essäer. 50 kr.

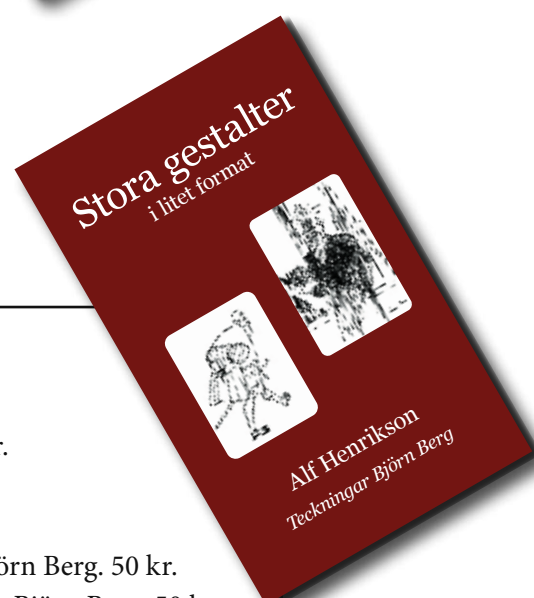
Nationalbok. Texter i patriotiska ämnen, prosa och vers. 50 kr.

Alf Henriksons Sverige. Vårt land sett med Alfs blick. Teckningar av Björn Berg. 50 kr.

Kungligt. Om kungar och andra härskare. Prosa och vers. Teckningar av Björn Berg. 50 kr.

Sångbart. Om Alf Henrikson och musiken. 50 kr.

Stora gestalter i litet format. 100 kr.

Nya kort med vers och bild!

De omtyckta verskorten har nu utökats med sex nya motiv med en dagsvers av Alf Henrikson med tillhörande teckning av Björn Berg.

Här finns verser för olika tillfällen: om den stilsamma blomsterälskande damen, om druvornas vrede dagen efter, om att veta om hur lite man vet, om ungdomens oro, om rätta årstider för bokläsning och om att komma till världen som en naken främling.

Korten kostar 15 kr styck. Ett paket med de sex korten kostar 70 kr. Porto tillkommer.

Våra uppskattade verskort med blommotiv av Björn Berg kostar 40 kr i en sats om tre. De äldre korten med bara vers kostar 40 kr i en sats om tio kort. Porto tillkommer.

Beställ från info@alfhenrikson.se.

Kom till höstmöte på Björn Berg-arkivet!

Alf Henrikson-sällskapet säljer årets medlemsbok *Sagor* för specialpriset 100 kr och andra böcker från utgivningen samt de nya verskorten som presenteras på s. 15. Bildmakarna Berg säljer böcker, julkort och Emilprodukter.

Passa på inför julen! Här finns presenter för stora och små.

Tecknaren **Björn Berg** behöver knappast presenteras för Alf Henrikson-sällskapets medlemmar. Han försåg under nästan 50 år DN-kollegan Alf med bilder till dagsverser, reportage och böcker.

Nu inbjuder Björn Bergs barn, Bildmakarna Berg, tillsammans med Alf Henrikson-sällskapet medlemmarna till en visning av det alldeles nya Björn Berg-arkivet.

Söndagen den 12 november kl. 15 slår vi upp dörrarna. Bildmakarna Berg visar samlingarna, Catharina Grünbaum talar om samarbetet mellan Björn och Alf och Gil Dahlström ger några personliga minnen från sin tid som bådas förlagsredaktör. Därefter vederkvicks vi med vin och ost och samvaro. **Därtill kommer en unik möjlighet att köpa någon av Björn Bergs originalteckningar!**

Deltagaravgift 250 kr. Anmälan till Catharina Grünbaum, 070-624 12 88, catharina.grunbaum@explicare.se senast den 7 november. Men vänta inte, deltagarantalet är begränsat! Gäster är också välkomna. Alla betalningar kontant eller Swish.

Söndagen den 12 november kl. 15.00
Ryssviksvägen 2A, Finntorp, Nacka

Buss: 409, 410, 414, 422 från Slussen (tar ca 8 min, därefter 5 minuters promenad).

Parkering: Grindarna kommer att vara öppna från klockan 14.45. Det finns även parkeringar i området.

Kalender

Kompletteras kontinuerligt på vår hemsida, www.alfhenrikson.se

Okt-nov	Nya hemsidan
Nov 12	Besök Bildmakarna Berg Se här intill.

Får vi be om din e-postadress?

Nyheter & tips från Alf Henrikson-sällskapet är vårt nya digitala nyhetsbrev där vi berättar om kommande evenemang, nya publikationer och annat aktuellt.

Missa det inte! Skicka din e-postadress till info@alfhenrikson.se.

ALF
HENRIK
SON

SÄLLSKAPET

www.alfhenrikson.se

PlusGiro: 43 64 03-0

Styrelse 2017

Sven Unger, Stockholm
Birgit Carlstén, Tollerød
Klara Wessman, Stockholm
Gustav Wiklander, Sthlm
Björn Barlach, Stockholm
Gil Dahlström, Helsingborg
Catharina Grünbaum, Ekerö
Jonas Hallberg, Stockholm
Leif A. Jansson, Huskvarna
Hans Josefsson, Göteborg
Anita Tenling, Saltsjö-Boo
Tina Öfwerberg, Stockholm

E-post medlemsärenden

E-post hemsidan

E-post övriga ärenden

Ordförande
Vice ordförande
Sekreterare
Skattmästare

E-postadresser

su@msa.se
birgit.carlsten@kraxmaskinen.se
klara.wessman@gmail.com
gustav.wiklander@gmail.com
barlach@telia.com
gil.dahlstrom@telia.com
catharina.grunbaum@explicare.se
jonas@hallberg.nu
jansson.leifa@gmail.com
hans@hj-musikint.se
tenling.anita@gmail.com
tina@denverdreams.com

medlemsservice@alfhenrikson.se

webmaster@alfhenrikson.se
info@alfhenrikson.se